

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

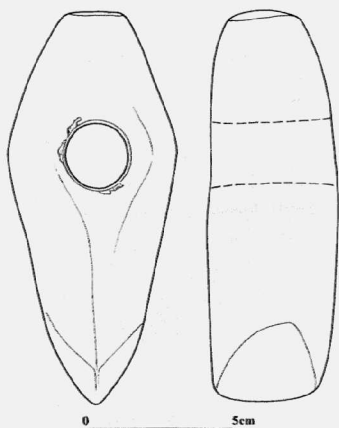
Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

Obr. 15. Náměšť na Hané. Sekeromlat KŠK. Náměšť na Hané. Hammeraxt der Schnurkeramik.

lik lidských kostí dospělého jedince a střepy ze spodku nádoby ochotně přenechal informátorovi, kamenný sekeromlat však zatím zůstává v jeho vlastnictví (obr. 15). Bližší informace o místě nálezů než ty, že se hrob nacházel mezi jižní zídou zahrady a starým topolem, a o úpravě či orientaci hrobu nejsou známy. Místo nálezů je situováno v západní části obce, severně od silnice z Náměště na Hané do Olbramic a na ZM ČR (list 24-22-16) jeho polohu určují souřadnice 458 mm od Z s. č. a 359 mm od J s. č. Z geomorfologického hlediska se jedná o k východu exponované úbočí plochého hřbetu, jehož nezalesněná vrcholová část nese název „Tabule“. Místem prochází vrstevnice 260 m.

Miroslav Šmíd

Resumé

Náměšť na Hané (Bez. Olomouc). Bauter Teil der Gemeinde. Schnurkeramik. Skelettgrab.

NAPAJEDLA (okr. Zlín)

„Jestřábí“. Eneolít. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Při povrchovém průzkumu v prostoru Napajedelské brány byl nalezen zajímavý kamenný artefakt. Místo jeho nálezů je situováno nedaleko nejužšího místa Napajedelské průrvy, mezi výraznými kótami Makovou a Dubovou, které lemují pravý břeh řeky Moravy, a je vymezeno souřadnicemi N49°11,200', E17°29,901' (WGS-84). Přímě pod Dubovou do úvalu řeky Moravy ústí boční údolí protékané bezjmennou vodotečí a vytváří tak dvě nevýrazné ostrožny. Na těchto ostrožnách, jejichž plošiny leží přibližně 40–60 m nad současnou hladinou řeky Moravy, byly zjištěny doklady pravěkého osídlení (blíže nelze datovat). Námě zde publikovaný artefakt byl objeven v prostoru nepatrné plošinky, která přerušuje jinak přibližně konstantně stoupající svah, v nadmořské výšce 232 m.

Jedná se o sekeromlat s otvorem pro topůrku umístěným blíže k týlu (obr. 16). V nárysu je patrné rozšíření těla v místě prvrtu a odsazení týlu. V podélném pohledu vykazují boky ve směru od ostří k týlu divergentně mírně konvexní profila-

ci, a proto je ostří nižší než týl (rozdíl činí cca 1 cm). Na těle jsou makroskopicky patrné stopy poškození (záseky vzniknuvší při orbě). Parametry: d – 122 mm, š – 57 mm, výška týlu a ostří – 46 a 35 mm, otvor pro topůrku – 25-22-26 mm. Podle provedeného petrografického šetření je daný artefakt zhotoven z porfyrického mikrodioritu (dioritový porfyrit). Teoreticky nejbližšími zdroji použité suroviny je oblast brněnského masivu (vzdálená od místa nálezů cca 60 km na západ).

Při kulturním zařazení sekeromlatu, který se vyskytuje v pozdní době kamenné, vycházíme z celkové profilace artefaktu. V nárysu napajedelský exemplář vykazuje shodné rysy s plochými sekeromlaty kultury nálevkovitých pohárů (srov. Zápotocký 1989, Abb. 1a), ale se liší od nich příčnými řezy a bokorysem. V našem případě jsou oba tyto řezy pravouhlé s vypouklými boky a v podélném pohledu je týlní část vyšší než partie ostří (srov. Zápotocký 1992, Abb. 3). Ani v prostředí kultury se šňurovou keramikou k exempláři nenacházíme přímé analogie. Můžeme konstatovat, že v nárysu je podobný sekeromlatu typu K5, ale v bokorysu je opět tvarován odlišně (Struve 1955, Tafel 1).

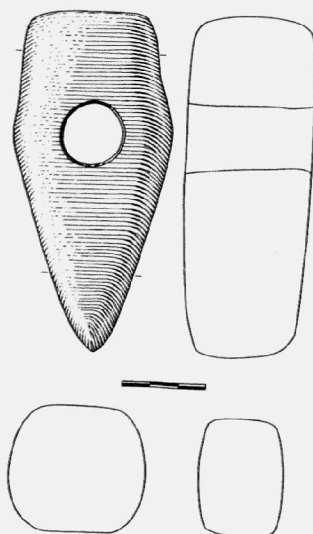
I když není možné podle současného stavu bádání jednoznačně stanovit kulturní příslušnost sekeromlatu z Napajedel v rámci pozdní doby kamenné, jeho význam spočívá v tom, že rozšiřuje naše znalosti o tvarové variabilitě eneolitických kamenných sekeromlatů na Moravě. Je zajímavý i z hlediska použité suroviny, neboť byl vyroben z horniny středomoravského původu.

Průzkum proběhl v rámci projektu GA ČR 404-05-0305 (P. Škrdla). Příspěvek vznikl s podporou grantového projektu GA AV ČR IAA800010705 (L. Šebela) a výzkumného záměru MSM 0021622427 (A. Přichystal).

Petr Škrdla, Lubomír Šebela, Antonín Přichystal

Literatura

Struve K. W. 1955: *Die Einzelgrabkultur in Schleswig-Holstein und ihre kontinentalen Beziehungen*. Neumünster.

Obr. 16. Napajedla. Kamenný sekeromlat. Napajedla. Steinhammeraxt.

Zápotocký, M. 1989: Streitäxte der Trichterbecherkultur: ihre Typologie, Chronologie und Funktion. In: *Das Äneolithikum und die früheste Bronzezeit (C14 3000-2000 b.c.) in Mitteleuropa: kulturelle und chronologische Beziehungen. Acta des XIV. Internationalen Symposiums Prag-Liblice 20.-24. 10. 1986. Praehistorica XV.* Praha, 95-103.

Zápotocký, M. 1992: *Streitäxte des mitteleuropäischen Äneolithikums.* Weinheim.

Resumé

Napajedla (Bez. Zlín). „Jestřábí“. Äneolithikum. Einzel-fund. Oberflächensammlung.

NEPLACHOVICE (okr. Opava)

Ul. Loděnická. Eneolit. Sídliště. Záchraný výzkum.

Záchraný archeologický výzkum byl vyvolán zemními pracemi na stavbě rodinného domu v ul. Loděnická (parc. č. 819/5 a 819/7), které narušily vrstvu (pod ornici) obsahující mj. pravěké keramické nálezy a několik mělkých sídlištních objektů. Naleziště je zaznačeno v okruhu bodu vymezeného souřadnicemi na ZM 1 : 10 000 (list 15-32-08) 83 mm Z j. č., 128 mm od J s. č. Výzkumem byla získána menší kolekce keramických fragmentů a kamenné industrie rámcově datované do eneolitu a doby bronzové. Uvedené naleziště může souviset s lokalitou objevenou povrchovou prospekci v 80. letech 20. st., která je situována severovýchodně od místa záchranného výzkumu při východním okraji sousední obce Holasovice. Lokalita byla vymezena silnicí Opava – Krnov, železniční tratí Opava – Krnov, tokem Heraltického potoka a odbočkou ze silnice do vlastní obce Holasovice. Získané keramické fragmenty byly datované zejména do období kultury lužických popelnicových polí a vrcholného středověku (Pavelčík 1986; týž 1987). Tato lokalita byla zapsána do Státního archeologického seznamu ČR (poř. č. SAS: 15-32-08/4). Archeologický výzkum byl financován z dotace Programu podpory ZAV Ministerstva kultury České republiky.

Tereza Krasnokutská

Literatura

Pavelčík, J. 1986: *Zpráva o povrchovém sběru na polykulturní lokalitě v k. ú. Neplachovice.* Nálezová zpráva uložena v archivu ARÚ AV ČR Brno, č. j. 6025/86.

Pavelčík, J. 1987: *Zpráva o povrchovém sběru v k. ú. Neplachovice.* Nálezová zpráva je uložena v archivu ARÚ AV ČR Brno, č. j. 6043/87.

Resumé

Neplachovice (Bez. Opava). Loděnická Str. Äneolithikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLŠANY U PROSTĚJOVA (okr. Prostějov)

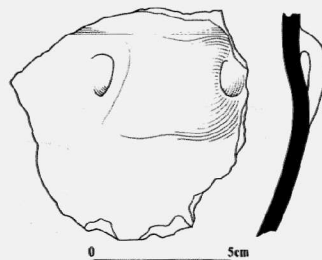
„Zlatníska“. JoK, KNP, KKA. Sídliště a ojedinělý nález. Záchraný výzkum.

V průběhu archeologického výzkumu vyvolaného výstavbou inženýrských sítí pro nově vznikající kolonii rodinných domků (podrobná charakteristika lokality – viz kapitola Doba

železná) byl prozkoumán též sídlištní objekt náležející II. vývojovému stupni kultury nálevkovitých pohárů.

V měsíci říjnu 2006 pak byla zahájena výstavba dvou rodinných domků. Na parc. č. 731/26, k. ú. Olšany u Prostějova, šlo o RD manželů Kochových, kde byly po skrývce zjištěny dva sídlištní objekty datovatelné rámcově do mladšího pravěku. V případě plochy dotčené stavbou RD manželů Pechových, tj. parc. č. 731/25, k. ú. Olšany u Prostějova, byl prozkoumán a zdokumentován sídlištní objekt jordanovské kultury. V získaném keramickém materiálu z tohoto objektu se však vyskytl též ojedinělý zlomek nádoby náležející kultuře kulovitých amfor (obr. 17).

Pavel Fojtík

Obr. 17. Olšany u Prostějova. Ojedinělý zlomek nádoby kultury kulovitých amfor.

Olšany u Prostějova. Der Einzeltorso des Gefäßes der Kugelamphorenkultur.

Resumé

Olšany u Prostějova (Bez. Prostějov). „Zlatníska“. Jordanówer-, Trichterbecher- u. Kugelamphorenkultur. Siedlung u. Einzelfund. Rettungsgrabung.

OPAVA (k. ú. Jaktař, okr. Opava)

Ul. Pavlovského. Eneolit. Sídlištní objekt. Záchraný výzkum.

Při archeologickém dohledu vybagrovaných základů pro rodinný domek byla v ulici Pavlovského (parc. č. 1492/11 a 1492/19) zaznamenána narušená pravěká zásobní jáma. Místo nálezu se nachází na mírném SZ orientovaném svahu v blízkosti archeologicky známé polohy „Kostelní kopec“, v nadmořské výšce cca 270 m, jižně od místní vodoteče Velká a ve vzdálenosti cca 1,3 km od pravého břehu řeky Opavy. Polohu lze vyznačit na ZM 1 : 10 000 (list 15-32-14) v okruhu bodu 37 mm od Z s. č. a 7 mm J s. č.

Prozkoumaná zásobní jáma měla kruhový půdorys s válcovitým ústím (průměr cca 0,9 m), hruškovitý profil a rovné dno (průměr cca 2,45 m; obr. 1). Zjištěná míra zahloubení do podloží byla 0,85 m. Jáma byla vyplněna tmavou uloženinou (k. 100) obsahující keramické zlomky, uhliky a zvířecí kosti. Ústí zásobní jámy bylo dlouhodobě narušováno zemědělskou činností (k. 101). Keramický materiál získaný z výplně zásobní jámy byl předběžně datován do eneolitu. Jako příměs byl získán menší počet keramických fragmentů náležejících kultuře lužických popelnicových polí.

Tereza Krasnokutská